

NATO 'ZETVA' POD ZNAKOM PITANJA

Author: [Atanas Kirovski](#)

Eskalacija nasilja u Makedoniji dovela u pitanje operaciju razoruzanja albanske gerile.

Intenziviranje sukoba izmedju snaga bezbednosti i albanskih pobunjenika do koga je doslo nakon dvanaestodnevni pregovora u Ohridu, kulminiralo je 8. avgusta i moglo bi da izbaci iz koloseka celokupni mirovni plan NATO-a u Makedoniji.

Cak i u slucaju da se otvoreni gradjanski rat moze izbeci u toku sledecih 48 sati, plan NATO-a koji predvidja postizanje "brzog resenja" u roku od 30 dana za etnicko nasilje u Makedoniji se cini prilicno optimisticnim. Smrt osmorice makedonskih vojnika, samo tri dana pre planiranog potpisivanja sporazuma, dodatno ce podstaci nasilje. U Tetovu se nastavljaju teski sukobi izmedju zaracenih strana.

Havijer Solana, predstavnik Evropske unije za spoljne poslove i bezbednost, posrednik sklapanja primirja koje je prethodilo ohridskom sporazumu i dalje se nada da bi NATO trupe mogle biti razmestene u Makedoniji do kraja meseca.

Solana je 9. avgusta u izjavi za BBC izrazio uverenje da ce sporazum opstati, ali je posavetovao NATO da sto brze preduzme odgovarajuce korake nakon potpisivanja sporazuma koje je zakazano za ponedeljak, 13. avgust. Operacija NATO-a pod imenom "Kljucna zetva" ima za cilj prikupljanje oruzja od pobunjenika iz Oslobodilacke nacionalne armije, ONA. Operacija bi trebalo da zapocne dve sedmice nakon potpisivanja ohridskog mirovnog sporazuma.

Sporazum predvidja siru upotrebu albanskog jezika, vecu zastupljenost etnickih Albanaca u policiji, sire priznanje islama i katolicanstva u Ustavu Makedonije i pozitivne korake ka poboljsanju zivotnog standarda Albanaca.

Posrednik Evropske unije Fransoa Leotar nije, medjutim, bio tako optimistican nakon sto su makedonski avioni bombardovali polozaje ONA u okolini Tetova, u severozapadnom delu Makedonije, pri cemu je najmanje deset civila povredjeno. "I dalje sam veoma oprezan," rekao je juce Leotar novinarima, "jer ako se situacija bude dodatno pogorsavala na terenu, sve o cemu smo se dogovorili u okviru sporazuma moze biti dovedeno u pitanje."

On je izjavio da nema garancija da ce ONA prihvatiti mirovni sporazum s obzirom na to da njeni predstavnici nisu ucestvovali u ohridskim pregovorima. Prema dogovoru postignutom pre nego sto je doslo do eskalacije sukoba, predsednik Boris Trajkovski trebalo je da objavi amnestiju za pripadnike ONA koji nisu pocinili zlocine protiv covecnosti.

Mada se u javnosti insistira da ostaju na snazi planovi za brzo rasporedjivanje NATO trupa u Makedoniji, izvori iz severnoatlantskog vojnog saveza u Briselu nezvanicno tvrde da su male sanse da to toga zaista i dodje ukoliko se situacija na terenu bude i dalje pogorsavala.

Dok su Makedonci sumnjicavi u odnosu na prisustvo NATO-a u zemlji, mnogi Albanci razmestanje NATO trupa smatraju poslednjom prilikom da se izbegne medjuetnicki rat. "Bez obzira kakva se operacija planira, jedino NATO moze doneti mir i stabilnost nakon svega sto se desilo," kaze Zija, jedan stariji Albanac iz Skoplja.

Imer Imeri, lider albanske Partije demokratskog prosperiteta, takodje gaji nade da ce se sporazum odrzati.

"Optimista sam u pogledu brzog reagovanja NATO-a cim dodje do potpisivanja politickog sporazuma," izjavio je Imeri za IWPR. "Bice to pravo чудо ukoliko NATO ne posalje trupe, uprkos svim incidentima u toku proteklih nekoliko dana."

Postoje, medjutim, ozbiljna ogranicenja u odnosu na ono sto se moze postici operacijom "Kljucna zetva" imajuci u vidu njen mandat. Od NATO-a se ocekuje da razmesti združene snage koje bi brojale 3.500 vojnika iz Francuske, Nemačke, Ceske Republike, Grčke, Madjarske, Italije, Holandije, Norveske, Spanije, Turske, Velike Britanije i SAD, rekao je major Beri Dzonson, portparol KFOR-a u Makedoniji.

"Nakon sto dobijemo naredjenje za razmestanje trupa u Makedoniji, NATO bi u potpunosti bio spreman za operaciju "Kljucna zetva" u roku od dve sedmice," izjavio je Dzonson na konferenciji za stampu u Skoplju, 7. avgusta. NATO snage ce stici u Makedoniju nakon potpisivanja dva sporazuma sa makedonskom vladom kojim ce se definisati uslovi delovanja trupa i drugi tehnicki detalji.

"Trupe za logistiku bice spremne za razmestanje u roku od 48 sati. Operacija ce trajati 30 dana", dodao je Dzonson.

Norveski general Guner Lange, koji je zaduzen za logisticku podrsku KFOR-u u Makedoniji, komandovace trupama iz glavnog operativnog staba u blizini Skoplja. Bice osnovane cetiri komande zaduzene za prikupljanje oruzja pripadnika Oslobođilacke nacionalne armije, ONA, i transport prikupljenog naoruzanja izvan Makedonije.

"Jos uvek nije odredjena centralna lokacija, postoji nekoliko opcija, ali je najvaznije da se sto vise oruzja prikupi," izjavio je major Dzonson.

Etnicke makedonske politicke stranke strahuju da bi se akcija prikupljanja oruzja koju bi sproveo NATO mogla pokazati beskorisnom. Ove partije ukazuju na slicnu akciju sprovedenu na Kosovu tokom 2000. godine kada su, na insistiranje Brisela, NATO trupe bile ogranicene na prikupljanje samo onog oruzja koje su dobrovoljno predavali borci Oslobođilacke vojske Kosova, OVK. Tokom ove operacije prikupljeno je tek stotinu starih kalasnjikova kineske proizvodnje i nekoliko komada oruzja veceg kalibra kojima je pre mesto u muzeju. Ljudi strahuju da ce, kao u slucaju OVK, pripadnici ONA prosto sakriti svoje naoruzanje da bi ga koristili u buducim operacijama.

Etnicki Albanci uzvracaju tvrdnjom da bi NATO trebalo da zatrazi razoruzavanje makedonskih civila i paravojnih grupa kojima je, navodno, Ministarstvo unutrasnjih poslova podelilo oruzje tokom prethodnih meseci. Oni, takodje, smatraju da je planirano prisustvo NATO trupa od 30 dana u Makedoniji isuvise kratak period, te da ce doći do erupcije nasilja cim one napuste zemlju.

Stav makedonskog premijera Ljupca Georgijevskog, zastupnika tvrdog krila i zestokog kriticara kompromisa sa albanskom manjinom, predstavlja dodatan razlog za zabrinutost. Tokom poslednje runde pregovora u Ohridu, Georgijevski je izneo svoje sumnje u spremnost ONA, da dobrovoljno preda oruzje, istovremeno zahtevajuci jasne garancije Brisela da ce akcija prikupljanja naoruzanja albanskih pobunjenika biti u celosti sprovedena. Americki posrednik u Ohridu, Dzejms Perdju, opisao je istup makedonskog premijera kao "veliki udarac nanet pregovarackom procesu".

Ambasador NATO-a u Makedoniji, Hans Jorg Ajf, pokusao je da uveri Georgijevskog kako ce "u sporazumu izmedju NATO i ONA biti unet dodatni dokument sa preciznim spiskom naoruzanja za koje NATO ocekuje da ce mu biti predato".

Ova izjava je isprovocirala pakosne komentare u Skoplju u kojima se tvrdi da bi NATO trebalo da je upoznat sa "preciznim spiskom" oruzja u posedu Oslobođilacke nacionalne armije s obzirom na to da su zapadne zemlje naoruzavale i obucavale istu uoci rata izmedju NATO-a i Srbije pre vise od dve godine.

Atanas Kirovski je dopisnik BBC World Service-a na makedonskom jeziku iz Skoplja.

Location: Macedonia

Turkey

Serbia

Kosovo

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/nato-zetva-pod-znakom-pitanja>